

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันทางวิชาการในระดับอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อจะได้ใช้ผลแห่งความก้าวหน้าทางวิชาการนั้น กระทำภารกิจทางด้านการสอนเพื่อการผลิตบัณฑิตและบริการทางวิชาการแก่สังคม ในลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยค้นคว้าจึงเป็นหน้าที่หลักที่ควรได้รับการเน้นเป็นพิเศษเพื่อบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ ดังนั้นเพื่อมุ่งให้มีการแสวงหาความรู้ใหม่มากกว่าที่จะเน้นการถ่ายทอดความรู้ใหม่ การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จึง เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายดังกล่าว ผลแห่งการเพิ่มพูนความรู้นี้จะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพของมนุษย์และสังคมให้ดีขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จึงจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถผลิตอาจารย์ประจำ และนักวิชาการให้มีมาตรฐานทางวิชาการในแขนงวิชาชีพโดยเฉพาะให้มากยิ่งขึ้น อันจะทำให้ประเทศไทยมีอาจารย์ซึ่งมีความรู้และความสามารถในการให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น และมีนักวิชาการเหมาะสมแก่ความต้องการของประเทศ โดยมีต้องส่งบุคคลไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ (สุประดิษฐ์ นูนนาค 2525: ก)

ดังนั้นในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาจึงประกอบด้วยรายวิชาที่เปิดโอกาสให้นิสิตศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ เฉพาะคน เฉพาะเรื่องในลักษณะวิชา เอกัตศึกษา (Independent Study) และวิชาที่จะต้องใช้การศึกษาร่วมกันในลักษณะที่เป็นการศึกษาแบบกลุ่ม เพื่อให้บัณฑิตได้มีโอกาสได้แย้มแสดงเหตุผลกับอาจารย์ และนิสิตด้วยกันอย่างมีหลักการและเหตุผล ซึ่งจะทำให้นิสิตฝึกรู้จักวิเคราะห์และวิจารณ์ เป็นแนวทางให้นิสิตแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยได้รับการแนะนำหรือการนำเสนอของอาจารย์เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น (อาไพ สุจริตกุล 2523: 148) และเพื่อให้บัณฑิตได้ศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์ความรู้ที่เรียนมาตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งรู้จักคิด แสดงความคิดเห็น และรู้จักวางแผนที่จะดำเนินงานอย่างมีระเบียบ

แบบแผน ในหลักสูตรการเรียนระดับนี้จึงให้นิเทศฝึกค้นคว้าหาความรู้ใหม่ โดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือในลักษณะที่เป็นวิทยานิพนธ์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตตามแผน ก จึงประกอบด้วยรายวิชาไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้รายวิชาที่ศึกษาและวิทยานิพนธ์ต้องไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย 2529: 3) การที่กำหนดให้นิเทศระดับบัณฑิตศึกษา ต้องทำวิทยานิพนธ์ นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็เพื่อให้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ตนเรียนอยู่ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย และเพื่อผลิตผลงานวิจัยที่เป็น ความรู้อันประกอบด้วย ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์ (ชัยพร วิชชาวุธ 2523: 11)

วิทยานิพนธ์ก็คืองานวิจัยประเภทหนึ่ง จึงต้องใช้กระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ดังนั้น การทำวิทยานิพนธ์จึงต้องเริ่มต้นจากการมีปัญหาวิจัย (หัวข้อวิทยานิพนธ์) ที่สนใจจะศึกษาแล้ว ศึกษาตามกระบวนการวิจัย เมื่อต้องมีปัญหาวิจัยก่อนจึงเกิดปัญหาแก่นิเทศว่าจะหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้จากไหน และอย่างไร เพราะนิเทศระดับบัณฑิตศึกษานับได้ว่า เป็นเพียงผู้เริ่มต้นที่จะทำงานวิจัย วิทยานิพนธ์เป็นแบบฝึกหัดชิ้นแรกของนิเทศในการทำวิจัย (George R. Allen 1974: 1) ดังนั้นจึงมักเกิดความรู้สึกกังวลใจว่าจะหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้จากไหน โดยใน บางครั้งนิเทศก็คิดว่าปัญหาวิจัยนั้นไม่มีหรือปัญหานั้นก็รู้แล้ว หรือมีคนทำแล้ว ซึ่งไม่ควรคิดเช่นนั้น เพราะปัญหาของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ การศึกษา จิตวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ ส่วนมาก มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ปัญหาบางอย่างถึงแม้เคยมีคนทำวิจัยมาแล้ว แต่เวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ปัญหานั้น ๆ ก็สามารถนำมาศึกษาใหม่ได้เช่นกัน

นอกจากนี้บางครั้งนิเทศสนใจจะทำหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ต้องใช้เวลาในการศึกษามาก เกินกำลังความสามารถที่จะทำได้ทันภายใน 1 ภาคการศึกษา ซึ่งมีผลต่อการสำเร็จ การศึกษาให้ทันภายในระยะเวลาของหลักสูตร ดังนั้นการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เหมาะสมสำหรับ นิเทศจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องใช้เวลาการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ และการวางแผนที่เหมาะสม จากการศึกษาของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และศิริชัย กาญจนวาที (2523: 193-215) พบว่า เหตุผลที่นิเทศไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จทันเวลา 1 ภาคการศึกษานั้น สาเหตุประการหนึ่ง ก็คือ นิเทศเสียเวลาหาหัวข้อวิทยานิพนธ์เป็นอันมาก ซึ่งการที่นิเทศเสียเวลาหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ อาจเป็นเพราะว่านิเทศไม่ทราบว่าหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้จากแหล่งไหนก็เป็นได้ แต่อย่างไร ก็ตามจากลักษณะของการ เรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษานิเทศอาจจะได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ในขณะ

ที่กำลังศึกษารายวิชาต่าง ๆ อยู่ (George R. Allen 1974: 4) เพราะในบางโอกาส อาจารย์ผู้สอนแนะนำประเด็นที่เป็นปัญหาในขณะการสอน ซึ่งคงจะเป็นลักษณะการสอนจากการวิจัย (Research Orientation) อาจารย์ควรสร้างความพร้อมในการวิจัยให้กับนิสิต แนะนำนิสิตให้เห็นปัญหาหรือตั้งปัญหาไว้เพื่อให้นิสิตขบคิดต่อไป ซึ่งในลักษณะเช่นนี้อาจส่งผลให้นิสิตได้แนวทางการศึกษาต่อไปเพื่อเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์

ด้วยเหตุนี้จึงน่าสนใจว่า นิสิตได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ในช่วงเวลาใด ระหว่างเรียนรายวิชา หรือว่าจะต้องใช้ระยะเวลาอีกช่วงหนึ่งหลังจากเรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว จึงจะหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้ ซึ่งถ้าเป็นดังประการหลังก็อาจจะทำให้นิสิตไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด 2 ปี และพบว่าในปัจจุบันเมื่อพิจารณาถึงจำนวนนิสิตที่สามารถสำเร็จการศึกษาภายใน 2 ปี (4 ภาคการศึกษา) ในแต่ละภาควิชานั้นมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ดังเช่น จากสถิติจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2528 (แผน ก) จำนวนทั้งสิ้น 385 คน (ตารางที่ 1) พบว่า มีนิสิตเป็นจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ใช้เวลาเกินกว่า 4 ภาคการศึกษา คือ มีผู้สำเร็จการศึกษาภายในกำหนดเวลา (4 ภาคการศึกษา) เพียง 87 คน (ร้อยละ 22.60) และผู้สำเร็จการศึกษามากกว่า 4 ภาคการศึกษามีจำนวนถึง 298 คน (ร้อยละ 77.40) ซึ่งระยะเวลาที่ใช้โดยเฉลี่ยคือ 6.68 ภาคการศึกษา ซึ่งก็ยิ่งมากกว่าที่กำหนดในหลักสูตร ถ้าพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละภาควิชาจะพบว่า มีบางสาขาวิชาที่ไม่มีผู้สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษาเลย มีเฉพาะสาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ (ภาคมัธยมศึกษา) กับสาขาสุขศึกษา (ภาคพลศึกษา) ที่ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 4.57 และ 4.72 ภาคการศึกษาตามลำดับ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ใช้ระยะเวลาใกล้เคียงกับระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรมากที่สุด นอกนั้นแล้ว ใช้เวลามากกว่า 4 ภาคการศึกษาทั้งสิ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย 2528: 9)

ตารางที่ 1 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา แยกตามสาขาวิชา และเวลาที่ใช้ในการศึกษา (ภาคการศึกษา) ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2528

สาขาวิชา	เวลาที่ใช้เรียน (ภาคการศึกษา)								$\bar{X}$	S.D.
	4	5	6	7	8	9	10	รวม		
1. พื้นฐานการศึกษา	1	1	10	2	1	1	9	25	7.60	2.00
2. วิจัยการศึกษา	0	3	4	1	2	1	4	15	7.40	1.93
3. สถิติการศึกษา	1	2	1	0	1	0	3	8	7.25	2.38
4. การวัดและประเมินผล การศึกษา	2	1	6	1	1	0	7	18	7.44	2.22
5. การศึกษานอกระบบ โรงเรียน	1	1	2	0	1	1	6	12	8.16	2.19
6. ประถมศึกษา	19	7	23	2	4	0	6	61	5.82	1.79
7. การสอนภาษาไทย	3	4	7	1	2	0	0	17	5.71	1.18
8. การสอนภาษาอังกฤษ	0	1	6	0	0	1	5	13	7.69	2.01
9. การสอนสังคมศึกษา	3	0	7	1	2	0	1	14	6.21	1.61
10. การศึกษาคณิตศาสตร์	5	0	2	0	0	0	0	7	4.57	0.90
11. การศึกษาวิทยาศาสตร์	3	3	8	0	2	0	5	21	6.71	2.09
12. สุขศึกษา	7	0	4	0	0	0	0	11	4.72	0.96
13. บริหารการศึกษา	9	2	9	2	3	0	2	27	5.85	1.75
14. พลศึกษา	9	0	3	0	5	1	6	24	6.79	2.46
15. นิเทศการศึกษาและ พัฒนาหลักสูตร	14	1	6	0	0	0	4	25	5.48	2.14
16. จิตวิทยาการศึกษา	2	2	4	1	0	0	0	9	5.44	0.95
17. จิตวิทยาการปรึกษา	0	0	0	4	5	1	9	19	8.78	1.23
18. ใสศทัศนศึกษา	4	1	5	0	4	0	11	25	7.72	2.32
19. การบริหารการพยาบาล	2	0	6	0	1	0	9	18	7.88	2.25
20. อุดมศึกษา	2	1	7	0	4	0	2	16	6.68	1.75
รวม	87	30	120	15	38	6	89	385	6.68	2.19

จากที่กล่าวมาข้างต้น มีนิสิตสำเร็จการศึกษาได้ทันในระยะเวลาที่กำหนด 2 ปี มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งถ้าเป็นในลักษณะเช่นนี้ต่อไปอีก ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อผลิตและบัณฑิตวิทยาลัย เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้สิ้นเปลืองมีค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตต่อปีในอัตราที่สูงมาก ดังที่จากการศึกษาของ ลักขณา วิไลศรีศักดิ์ (2524: 52) พบว่า ค่าใช้จ่ายต่อหัวนิสิตต่อปีโดยเฉลี่ยในการผลิตมหัศจรรย์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเงินถึง 10,382 บาท ดังนั้นถ้าผลิตใช้เวลานานเท่าใด บัณฑิตวิทยาลัยก็ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรับนิสิตใหม่ในแต่ละปีการศึกษาอีกด้วย จึงควรที่จะหาแนวทางสนับสนุนให้นิสิตหาหัวข้องานวิทยานิพนธ์ให้ได้เร็วขึ้น

แนวทางหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้นิสิตหาหัวข้องานวิทยานิพนธ์ได้เร็วขึ้นก็คือทราบแหล่งของปัญหาวิจัย (หัวข้องานวิทยานิพนธ์) อยู่ที่ไหนบ้าง ซึ่งในประเด็นนี้ ได้มีผู้สนใจศึกษาและทำวิจัยไว้บ้างเช่นกัน ดังที่ในปี ค.ศ. 1975 William F. Glueck and Lawrence R. Jauch (1975: 103-113) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่มาของปัญหาวิจัย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิชาการชั้นนำจำนวน 160 คน ซึ่งได้ข้อสรุปว่า แหล่งที่มาของความคิดเกี่ยวกับปัญหาในการวิจัยมีดังนี้

1. จากผลงานวิจัยหรือแผนงานเดิมของตนเอง
2. จากเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อนร่วมงานจากต่างมหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ที่สอนในภาควิชาเดียวกัน
5. เพื่อนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเดียวกัน (ต่างภาควิชา)
6. ผู้ให้ทุนวิจัย

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นข้อค้นพบที่ได้จากนักวิจัยที่มีประสบการณ์และมีผลงานทางวิชาการ จึงพบว่า แหล่งที่มาของความคิดเกี่ยวกับปัญหาวิจัยจึงมาจากแผนงานวิจัยหรือแผนงานเดิมของตนเอง เป็นอันดับแรก แต่นิสิตเป็นเพียงผู้เริ่มฝึกหัดเป็นนักวิจัยเท่านั้น แหล่งที่มาของหัวข้องานวิทยานิพนธ์ จึงอาจจะไม่ได้มาจากแผนงานเดิมของตนเอง แต่อาจจะได้มาจากข้อเสนอแนะของอาจารย์ในขณะที่สอนรายวิชาอยู่ก็ได้ หรือจากวารสารที่ตนสนใจศึกษา ดังนั้นจึงน่าสนใจศึกษาว่า นิสิตได้หัวข้องานวิทยานิพนธ์มาจากแหล่งใดมากที่สุด

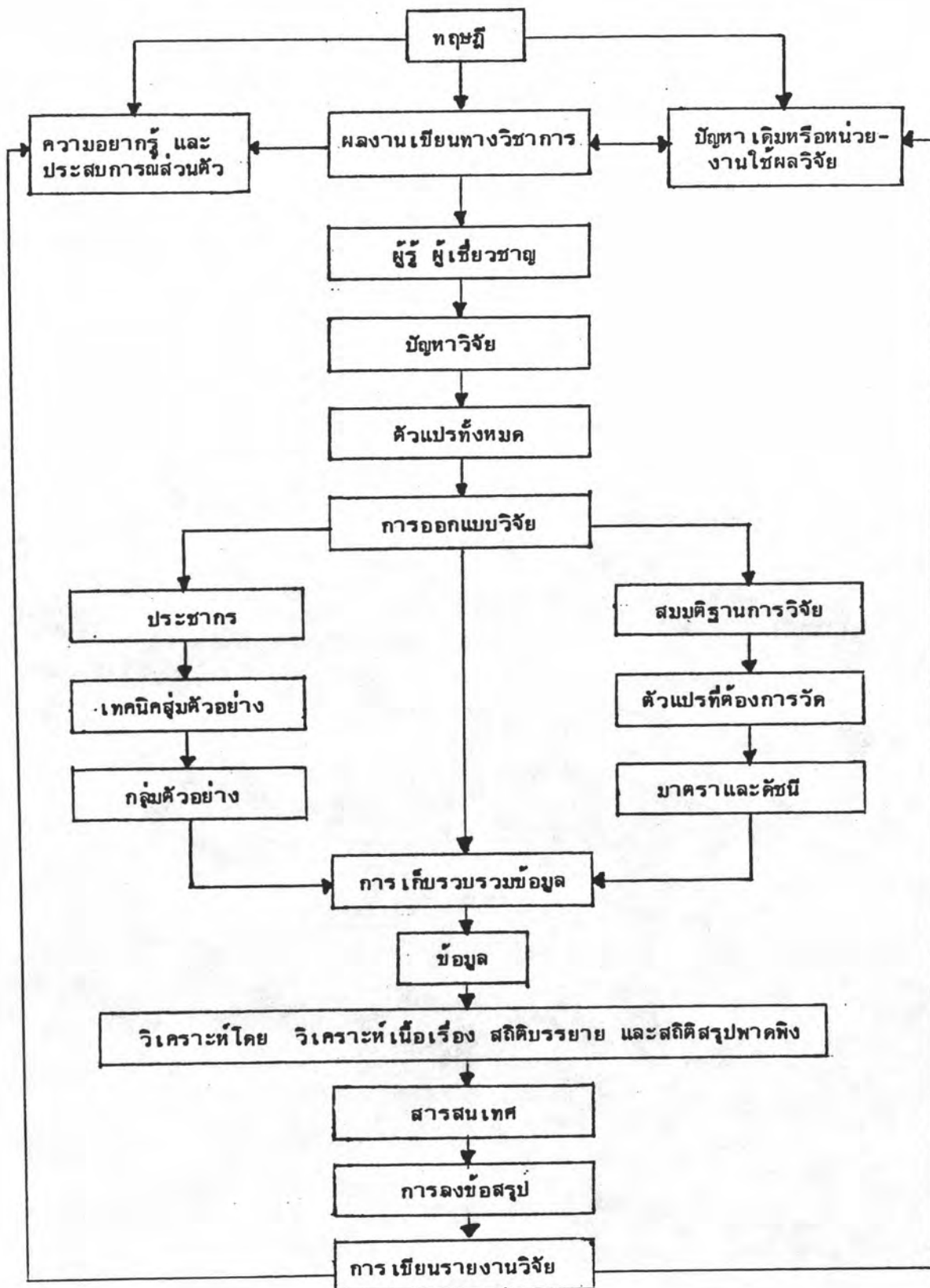
อย่างไรก็ตาม ในการทำวิทยานิพนธ์นอกจากนิสิตจะต้องหาเรื่องที่น่าสนใจเพื่อเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้ได้แล้ว ขั้นตอนมาก็คือ การศึกษาค้นคว้า เรื่องที่สนใจ เขียนเป็นโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ (research proposal) เพื่อขออนุมัติต่อไป ดังนั้นในขั้นตอนการเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ นิสิตคงต้องตอบคำถามว่าจะทำวิจัยเรื่องนี้ได้อย่างไร นั่นคือการพิจารณาว่า แบบของการวิจัยเป็นอย่างไร ซึ่งการที่จะออกแบบวิจัยให้เหมาะสมกับเรื่องนั้น คงจะต้องพิจารณาถึงประเภทของปัญหาวิจัย ซึ่งในที่นี้คือ ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์นั่นเอง การที่กล่าวเช่นนี้เพราะ ปัญหาวิจัยแต่ละปัญหาย่อมต้องการแบบของการวิจัยที่เหมาะสม ดังที่สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525: 31) กล่าวไว้ชัดเจนว่า "วิธีการศึกษาริวิจัยไม่ว่าแบบใดก็ตามได้ เป็นอิสระไม่ ถ้าเทียบเป็นตัวแปรก็เป็นตัวแปรตาม ส่วนตัวแปรอิสระก็คือ ลักษณะของปัญหาวิจัยนั่นเอง ลักษณะปัญหาวิจัยจะเป็นตัวกำหนดวิธีการวิจัยที่เหมาะสม" ซึ่งลักษณะของปัญหาวิจัยอาจจะเป็นแบบบรรยายสภาพ หรือคุณลักษณะของตัวแปร หรือแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งที่อยู่ในระดับเกี่ยวข้องกัน หรืออยู่ในระดับที่เป็นเหตุ เป็นผลกันก็ได้

เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของกระบวนการวิจัย (ดังในแผนภาพที่ ๑) จะเห็นว่า จากแหล่งต่าง ๆ จะทำให้ได้ซึ่งปัญหาวิจัย และจากปัญหาวิจัยจะเป็นตัวกำหนดการออกแบบวิจัย ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของข้อความรู้ที่ได้ ดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นประเภทของปัญหาวิจัยซึ่งในที่นี้หัวข้อวิทยานิพนธ์จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับระดับคุณภาพของวิทยานิพนธ์อยู่ด้วยเช่นกัน โดยในขณะนี้ยังไม่มีผู้ใดศึกษา ซึ่งที่ผ่านมากการศึกษาสนใจในลักษณะสำรวจ และการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ โดยศึกษาถึงภูมิหลังของผู้ทำวิทยานิพนธ์ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ วิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวนหน้าของวิทยานิพนธ์ เป็นต้น แต่ยังไม่ได้สนใจในรายละเอียดขั้นต้นของการทำวิทยานิพนธ์เลยว่า มหามัณฑิตทางครุศาสตร์ทำวิทยานิพนธ์โดยมีแหล่งของหัวข้อวิทยานิพนธ์มาจากแหล่งไหนมากที่สุด โดยคิดขึ้นเอง หรือได้รับการแนะนำจากผู้อื่น ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ศึกษามากที่สุดเป็นแบบใด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแหล่งและประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ของครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยทำให้ทราบเกี่ยวกับแหล่งของหัวข้อวิทยานิพนธ์ ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ กระบวนการแสวงหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ใช้ในการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ รวมทั้งปัญหาของการที่จะได้มาซึ่งหัวข้อวิทยานิพนธ์ด้วย โดยข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการ เตรียมตัวที่จะค้นหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ของนิสิตที่จะทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

แผนภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 26)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแหล่งและประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา
2. เพื่อศึกษากระบวนการแสวงหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้
  - 1.1 แหล่งของหัวข้อวิทยานิพนธ์
  - 1.2 ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์
  - 1.3 กระบวนการแสวงหาหัวข้อวิทยานิพนธ์
2. ประชากรที่ศึกษามี 2 ประเภทคือ
  - 2.1 มหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2528 และ 2529 นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2528 - 6 มิถุนายน 2530
  - 2.2 วิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2528 และ 2529 นับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2528 - 6 มิถุนายน 2530
3. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรดังต่อไปนี้

  - 3.1 ภูมิหลังของมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารายวิชา ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาโท ระยะเวลาที่ใช้สำเร็จการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ประเภทของหน่วยงาน ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ด้านวิจัย ลักษณะของประสบการณ์ด้านวิจัย และผลการประเมินวิทยานิพนธ์
  - 3.2 แหล่งของหัวข้อวิทยานิพนธ์
  - 3.3 ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์
  - 3.4 กระบวนการแสวงหาหัวข้อวิทยานิพนธ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อ และภูมิหลังของมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่ได้จากแผนกทะเบียนของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือว่าเป็นข้อมูลที่ต้องเชื่อถือได้
2. วัน เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลด้วยการส่งทางไปรษณีย์ไม่มีผลทำให้ข้อมูลที่ได้แตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจและตรงตามสภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งของหัวข้อวิทยานิพนธ์ หมายถึง ที่มาของปัญหาวิจัยซึ่งนิสิตสนใจศึกษาและพัฒนาปัญหานั้น จนเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำเป็นวิทยานิพนธ์ได้แก่

1. ทฤษฎีหรือหนังสือที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียน
2. บทคัดย่อหรือข้อเสนอแนะของวิทยานิพนธ์หรือรายงานวิจัย
3. ประสบการณ์ของตนเอง
4. ข้อเสนอแนะของอาจารย์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ความคิดคำนึงของตนเองหลังจากได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ไปสักระยะหนึ่งแล้ว จึงไม่สามารถระบุได้ว่ามาจากแหล่งใด
6. อื่น ๆ เช่น โครงการวิจัยของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หรือหน่วยงานราชการ หรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัด ข้อเสนอแนะของรุ่นพี่หรือเพื่อน

ประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ หมายถึง ลักษณะของหัวข้อวิทยานิพนธ์ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 มิติ

มิติที่ 1 แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. แบบบรรยายหรืออธิบายสภาพของตัวแปร
2. แบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มี 2 แบบ คือ
  - 2.1 แบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ในระดับเกี่ยวข้องกัน
  - 2.2 แบบเปรียบเทียบระดับของตัวแปร
3. แบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิง เหตุ เชิงผล

4. แบบวิจัยเชิงประจักษ์

ชนิดที่ 2 แบ่งตามระเบียบวิธีวิจัยใน แนวความคิดของ William J. Gephart
ซึ่งในที่นี้ แบ่ง เป็น 6 ประเภทคือ

1. เชิงประวัติศาสตร์	2. การศึกษาเฉพาะกรณี
3. เชิงบรรยาย	4. เชิงทดลอง
5. เชิงทดลองแบบการวัดไว้ตัวได้ตอบ	6. เชิงทดลอง

(รายละเอียดแสดงอยู่ในภาคผนวก ก.)

กระบวนการแสวงหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ที่นิสิตกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งหัวข้อวิทยานิพนธ์ เริ่มตั้งแต่ การหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งเขียนโครงการ เสนอวิทยานิพนธ์ เพื่อส่งให้คณะกรรมการของภาควิชา (คณะกรรมการ บ. 18) และคณะกรรมการบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณา จนได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ หมายถึง ปัญหาวิจัยที่นิสิตตั้งใจศึกษา และพัฒนาจนกระทั่งสามารถเขียนเป็นโครงการ เสนอวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยและทำจนสำเร็จการศึกษา

ประเด็นปัญหาที่เคสนใจ หมายถึง ปัญหาวิจัยที่นิสิตเคยให้ความสนใจศึกษา เพื่อเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ โดยอาจได้ศึกษาในบางส่วน เช่น ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา กำหนดหัวแปรที่ศึกษา เป็นต้น แต่ไม่ได้ทำเป็นวิทยานิพนธ์ต้องล้มเลิกไป

มหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ หมายถึง มหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามหลักสูตรแผน ก. ในปีการศึกษา 2528 และ 2529

อายุ หมายถึง อายุปฏิทินในขณะที่เริ่มเข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนของมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ตลอดหลักสูตร โดยแบ่งเป็น

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลการเรียนที่ได้แต้มเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.51 - 4.00

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ผลการเรียนที่ได้เต็มเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 3.00 - 3.50

กลุ่มสาขาวิชา ในที่นี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มสาขาวิชา คือ

1. กลุ่มสาขาวิชาพื้นฐานทางการศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่เน้นการศึกษาค้นคว้าในปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีทางการศึกษา การเรียนรู้ พัฒนาการ พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นต้น ได้แก่ สาขาวิชาพื้นฐานการศึกษา สาขาจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว
2. กลุ่มสาขาวิชาวิจัยการศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่เน้นการศึกษาค้นคว้าในทฤษฎีที่เกี่ยวกับวิธีวิทยาการวิจัย สถิติศาสตร์ การวัด และประเมินผล เป็นต้น ได้แก่ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาสถิติการศึกษา สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา
3. กลุ่มสาขาวิชาการสอน ได้แก่ สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่เน้นการศึกษา ค้นคว้า ในวิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพิเศษที่ส่งเสริมการสอน และอุปกรณ์การสอน เป็นต้น ได้แก่ สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชามัธยมศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการศึกษา ได้แก่ สาขาวิชาที่เปิดสอนในระดับมหาบัณฑิตทางครุศาสตร์ที่เน้นการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ในส่วนนโยบาย การวางแผน การนิเทศ การจัดองค์กร เป็นต้น ได้แก่ สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิศูตร สาขาวิชาอุดมศึกษา และสาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

ลักษณะการมาศึกษา หมายถึง ลักษณะการมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทบัณฑิต ได้แก่

1. ศึกษาเต็มเวลาโดยไม่ทำงานพิเศษ
2. ลามาศึกษาเต็มเวลาจนสำเร็จการศึกษา
3. ลามาศึกษาเต็มเวลาเฉพาะรายวิชา ครบแล้วกลับไปทำงานควบคู่กับการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์
4. ลามาศึกษาเต็มเวลาจนหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย
5. มาศึกษาในขณะที่ทำงานอยู่โดยไม่ได้ลาศึกษาค่จนสำเร็จการศึกษา

6. ศึกษาเต็มเวลาและทำงานพิเศษเป็นครั้งคราว
7. อื่น ๆ เช่น ลามาศึกษาเต็มเวลาเหลือเพียงบางขั้นตอน เช่น วิเคราะห์ข้อมูลหรือเขียนรายงานวิจัย จึงกลับไปทำงาน หรือลาเฉพาะช่วงทำวิทยานิพนธ์

ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง สถานภาพการมีงานทำของมหาลัยติดทางครุศาสตร์ ก่อนเข้ามาศึกษาต่อในบัณฑิตวิทยาลัย

ประสบการณ์ด้านวิจัย หมายถึง การได้เคยทำวิจัยด้วยตนเอง หรือเคยช่วยทำวิจัย ตั้งแต่ก่อนเข้ามาศึกษาต่อ หรือขณะที่ศึกษาต่อในระดับครุศาสตรมหาบัณฑิต

ระยะเวลาที่ใช้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยแบ่งเป็น

สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาค หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษาครบตามหลักสูตร และได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้สำเร็จการศึกษาภายใน 4 ภาคการศึกษา (2 ปี) นับตั้งแต่เข้าศึกษาในหลักสูตร

สำเร็จการศึกษาภายใน 5-10 ภาค หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษาครบตามหลักสูตร และได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้สำเร็จการศึกษาภายใน 5-10 ภาคการศึกษา (มากกว่า 2 ปี) นับตั้งแต่เข้าศึกษาในหลักสูตร

ผลการประเมินวิทยานิพนธ์ หมายถึง ผลการประเมินวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต ได้แก่ ดีมาก ดี ผ่าน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยทำให้ได้ข้อความรู้ที่ครอบคลุมและมีรายละเอียด เกี่ยวกับแหล่ง และประเภทของหัวข้อวิทยานิพนธ์ของครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งข้อความรู้เหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริการแหล่งวิชาการ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้ได้เร็วขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการหาหัวข้อวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษาต่อไป